

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 706/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 20/2017 v časti rozhodovania o výške trov konania takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 20/2017 v časti rozhodovania o výške trov konania **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré je Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **631,45 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 18. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 20/2017 v časti rozhodovania o výške trov konania (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). Navrhuje v napadnutom konaní okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

1.1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 706/2022-17 z 21. decembra 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), domáhala vydania bezdôvodného obohatenia 13 429,01 eur. Okresný súd jej žalobe čiastočne vyhovel (čo sa týka sumy 5 302,49 eur, pozn.) rozsudkom č. k. 20 C 20/2017-615 z 24. septembra 2018 a následne ako odvolací súd rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) potvrdzujúcim rozsudkom č. k. 10 Co 13/2020-719 zo 16. novembra 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým zároveň zmenil prvoinštančný rozsudok vo výroku o trovách konania a priznal sťažovateľke proti žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného konania a osobitným výrokom aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %, keďže plnenie v danej veci záviselo od znaleckého posudku a sťažovateľka bola úspešná, čo sa týka základu žalobou uplatneného nároku.

3. Sťažovateľka ďalej uviedla, že rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania nadobudlo právoplatnosť 9. decembra 2021, preto podaním z 15. decembra 2021 okresnému súdu predložila vyčíslenie trov konania a zároveň ho požiadala o rozhodnutie o ich výške. Z dôvodu nečinnosti okresného súdu opakovane podaniami zo 16. marca 2022, 7. septembra 2022 a z 27. októbra 2022 okresný súd žiadala, aby rozhodol o výške trov konania, avšak bezúspešne.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta nečinnosť okresného súdu. Argumentuje, že okresný súd je vo veci napriek skutočnosti, že sa má rozhodnúť len o výške trov konania, úplne nečinný už približne jeden rok (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.), že nevykonal žiaden relevantný úkon smerujúci k vydaniu rozhodnutia. Poukázala na to, že ide o štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, o ktorej rozhodujú spravidla hneď po tom, ako nadobudne rozhodnutie vo veci právoplatnosť. Doplnila, že ako úspešná sporová strana očakávala, že jej budú po právoplatnom skončení konania v primeranej lehote nahradené vynaložené finančné prostriedky. Pretože okresný súd mal rozhodnúť o v zásade právne a skutkovo jednoduchej veci, považuje jeho ročnú úplnú nečinnosť za neprimeranú a neospravedliteľnú.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr O 145/2023 doručenom ústavnému súdu 20. januára 2023 po stručnej rekapitulácii priebehu konania vo veci samej v podstatnom uviedol, že po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku krajského súdu 9. decembra 2021 bol spis pridelený vyššiemu súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o výške trov konania, pričom už 16. decembra 2021 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o vydanie rozhodnutia, ktorá bola následne viackrát urgovaná. O výške trov konania bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu č. k. 20 C 20/2017 zo 17. januára 2023 následne expedovaným sporovým stranám. Okresný súd argumentoval, že výrazný vplyv na časový rozsah vybavenia veci malo veľké množstvo iných vecí týkajúcich sa rozhodovania o trovách konania, ktoré na okresnom súde vybavujú vyšší súdni úradníci, popri inej agende. Poukázal tiež na personálne zmeny na pozícii vyššieho súdneho úradníka v predmetnom senáte, ako aj obmedzenia spojené s ochranou pred pandémiou COVID-19.

III.2. Replika sťažovateľky:

6. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 24. januára 2023 k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním ústavnému súdu doručeným 6. februára 2023, v ktorom argumentovala, že dôvody uvádzané okresným súdom ho nezbavujú zodpovednosti za vzniknuté prieťahy, preto naďalej považuje ústavnú sťažnosť za dôvodnú. Poukázala na to, že rozhodnutia sa domáhala opakovane podanými žiadosťami a má za to, že v prípade ich absencie, ako aj absencie podania ústavnej sťažnosti by zo strany okresného súdu aj v tejto dobe dochádzalo k zásahu do jej práv. Dodala, že je povinnosťou súdu postupovať tak, aby nevznikali situácie, ako to bolo aj v tomto prípade, keď sa viac ako rok po nadobudnutí právoplatnosti meritórneho rozhodnutia „zabudne“, resp. „nestihne“ rozhodnúť o výške trov konania. Na záver uviedla, že rozhodovanie o výške trov konania je spojené s každým sporovým súdnym konaním a túto agendu by mal súd vykonávať hneď po tom, ako nadobudne konečné rozhodnutie právoplatnosť.

III.3. Ústne pojednávanie:

7. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu ústavnej sťažnosti a podaní účastníkov konania je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane konštatuje, že v základnom práve garantovanom čl. 48 ods. 2 ústavy (tiež čl. 38 ods. 2 listiny) a v práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, a teda skúmanie ich porušenia je možné realizovať paralelne (III. ÚS 162/2022).

10. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o trovách konania, v tomto prípade o výške trov konania sporovej strany, tvorí bežnú a pravidelne sa opakujúcu súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, spadá pod menej náročnejšiu agendu a ide v zásade o jednoduchú aplikáciu práva.

10.1. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že z predloženého vyjadrenia okresného súdu nezaznamenal žiadne jej správanie majúce za následok predĺžovanie napadnutého konania.

10.2. Problematickým zostalo kritérium postupu okresného súdu. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že v čase vydania nálezu už je rozhodnuté o výške trov konania uznesením č. k. 20 C 20/2017 zo 17. januára 2023. Z ústavnoprávneho hľadiska je ale pre posúdenie existencie prietáhov nutné poukázať na nečinnosť okresného súdu trvajúcu viac ako jeden rok (od 16. decembra 2021 do 17. januára 2023), pokiaľ rozhodol o podanom návrhu.

11. Ústavný súd v súvislosti s okresným súdom uvádzaným organizačno-personálnym aspektom (personálne zmeny na pozícii vyššieho súdneho úradníka v senáte, pozn.), ako aj jeho poukazom na veľký počet iných vecí týkajúcich sa rozhodovania o trovách konania zdôrazňuje, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zároveň ústavný súd nemohol prijať ani argument týkajúci sa obmedzení v súvislosti s preventívnymi opatreniami proti šíreniu ochorenia COVID-19, pretože v zásade počas celého roka 2022 už tieto obmedzenia nezohrávali podstatnú úlohu v činnosti súdov.

12. Ústavný súd v danej veci považuje za potrebné poukázať na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), konkrétne na jeho rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), ktorým ESLP okrem iného rozhodol aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Rozhodovanie o výške trov konania v danej veci trvajúce viac ako rok v približne šesťročnom konaní ako celku však nie je v súlade s uvedenými referenčnými normami.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

14. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti už bolo napadnuté konanie ukončené (vydaním uznesenia okresného súdu č. k. 20 C 20/2017 zo 17. januára 2023, pozn.), ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

15. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadost'učinenia vo výške 4 000 eur. Uvedené odôvodňovala primárne poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania bez vydania rozhodnutia o výške trov konania (resp. na dĺžku úplnej nečinnosti okresného súdu, pozn.).

16. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie celkového obdobia úplnej nečinnosti okresného súdu presahujúcej jeden rok (konkrétne 13 mesiacov, pozn.) pri rozhodovaní o v zásade jednoduchej otázke – o výške trov konania. Zároveň bolo prihliadnuté na to, že v čase vydania nálezu už bolo okresným súdom o výške trov konania rozhodnuté (uznesením č. k. 20 C 20/2017 zo 17. januára 2023, pozn.). Zohľadniac uvedené, ako aj samotnú výšku uplatnenej náhrady trov konania (5 149,19 eur, pozn.), ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadost'učinenia sťažovateľke v sume 500 eur (bod 2 výroku nálezu).

18. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 631,45 eur (bod 3 výroku nálezu).

20. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 (podanie repliky k vyjadreniu okresného súdu). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 631,45 eur.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2023

**Jana Baricová
predsedníčka senátu**